

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, el 20 de juny del 2019.

Reunida la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del magistrat Sr. Vincent ANIÈRE i els magistrats Sr. Carles CRUZ MORATONES i Sr. Jaume TOR PORTA, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- En data 16 d'abril de 2018 la representació processal del Sr. M. C. R. va formular demanda d'anul·lació front als Srs. C. B. G., L. B. E. i M. J. V. en reclamació de la declaració de nul·litat del Laude dictat per la Junta Arbitral en data 18 de gener de 2018, imposant a la defenent les costes del procediment si s'ho oposava a la demanda.

II.- La representació processal de C. B. G., L. B. E. i M. J. V. va contestar la demanda en data 28 de maig de 2018 oposant-se totalment als arguments exposats a la mateixa, manifestant que s'oposava a l'admissió de la demanda i subsidiàriament a la de nul·litat del laude, amb imposició de costes a la part contrària.

III.- Les parts van presentar oportunament les proves que varen tenir per convenient i cap d'elles va demanar vista oral.

IV.- En data 28.05-18, aquest Tribunal va dictar Aute per quin decidia el següent:

“Donar lloc a les pretensions adduïdes per les parts litigants i consistent en què s'incorporin en autes i a efectes probatoris els documents A a D adjuntats amb l'escrit de contesta així com requerir a la Junta Arbitral per tal que

aporti tot l'expedient de l'arbitratge al que es refereix el present procediment i finalment incorporar a les actuacions els autes civils 6000241/2016 seguits entre el Sr. M. C. R. i els Srs. Srs. L. B. E., C. B. G. i M. J. .”

V.- Practicades les proves, en data 7.6.18, la representació processal dels Srs. B., B. i J. manifestar que no tenia res a al·legar respecte les proves i que donava per reproduïdes les al·legacions contingudes en el seu escrit de contesta a la demanda.

En data 12.6.19, la representació processal del Sr. M. C. R. presenta el seu escrit d'al·legacions pel quin donava per reproduïdes les al·legacions contingudes en el seu de demanda d'anul·lació contra el Laude Arbitral dictat en data 18.1.18.

Ha actuat com a magistrat ponent el Sr. Carles CRUZ MORATONES el qual expressa el parer unànim de la Sala.

FONAMENTS DE DRET

PRIMER.— En el present procediment d'instància única previst en l'article 57 de la llei 47/2014 de 18 de desembre d'arbitratge del Principat d'Andorra, la part agent Sr. M. C. R. interposa una demanda d'anul·lació del Laude arbitral dictat pel Tribunal Arbitral en data de 18 de gener de 2018.

La part contrària, Srs. L. B.E., C. B. G. i M. J. V., s'han oposat a l'anul·lació del Laude i han demanat la desestimació de la demanda amb imposició de costes a la part contrària.

SEGON.- Fets provats

- 1) Les dues parts s'integraven en el despatx d'advocats XXX que des del 18.5.04 es regia per una societat civil particular destinada a l'explotació del despatx. Posteriorment aquesta societat es va convertir en una societat mercantil denominada XXX,SL.
- 2) En el dia 24.12.15 els integrants del despatx varen acordar resoldre les relacions professionals convingudes amb el Sr. M.C. R.. Varen regular amb detall els efectes de la separació professional del Sr. C. R. i , pel que ara aquí interessa varen acordar:

“Sisè.- Amb els presents acords, i sense perjudici de les actuacions concretes per assolir la seva eficàcia, les parts es donen per saldades i finiquitades de les seves relacions

societàries mantingudes fins a la data, ja sigui entre socis, entre aquests i les societats (civil particular i/o mercantil”

“Setè.- Totes les qüestions que puguin plantejar-se en relació a la interpretació, aplicació o execució del present contracte i del seus pactes, així com de relacions o qüestions noi previstes en el mateix, però dimanant de la relació societària i que no siguin resoltes per mutu acord entre les parts, seran sotmeses a la decisió inapel·lable d’un àrbitre d’equitat del Principat d’Andorra, a designar de mutu acord, i en el seu defecte per l’Hble. Batllia mitjançant el procediment escaient; renunciant expressament les parts contractants a qualsevol altre fur o jurisdicció. L’àrbitre dictarà el laude segons el seu lleials saber i entendre, que estimi més just i conforme a l’esperit del present contracte, en el termini màxim de trenta (30) dies que rebi l’encàrrec per fer-ho. Un cop dictat el laude, aquest serà executable com si d’una sentència ferma es tractés.”

- 3) En sorgir una qüestió no recollida en el contracte resolutori esmentat, el Sr. C. R. va instar a la Batllia la designació d’un àrbitre per dictar el corresponent laude. La Batllia va dictar Aute en 6.10.16 pel qual va designar un Tribunal Arbitral compost d’una advocada, d’un economista i d’un mediador.
- 4) El Sr. C. R. va demanar a la Junta Arbitral: “ *que emeti el corresponent laude d’equitat pel qual estableixi l’existència d’un acord societari per al repartiment de la remuneració de les tasques de marmessor del Sr. M. J., segons s’ha exposat en el cos d’aquest escrit, i en aquest sentit el meu dret a percebre el 12,5% de la meitat de la mateixa, amb descompte de la quantitat rebuda a títol d’acompte segons ha exposat.”*
- 5) Centrat ja l’objecte del laude, el Junta Arbitral va practicar les actuacions previstes en el Capítol VI de la Llei, i, en acabar, i després de les conclusions escrites va acordar la celebració de compareixença de les parts per a conclusions orals (demanada pel Sr. C. R.) es va procedir a dictar laude en 18 de gener de 2018 desestimant les pretensions del Sr. C. R..
- 6) El motiu essencial pel que demana el Sr. C. R. l’anul·lació del laude rau en el fet que considera que se li han denegat una sèrie de proves fonamentals per a demostrar la seva tesi i així se li ha vulnerat el seu dret a un judici just previst en l’article 10 de la Constitució. No s’al·lega la concurrència de cap dels supòsits previstos en l’article 56.2 de la Llei 47/14 per a poder anul·lar un laude.

TERCER.- L'arbitratge d'equitat. La llei d'arbitratge i la jurisprudència del Tribunal i del Tribunal Constitucional.

Abans de l'entrada en vigor de la llei 47/14 d'arbitratge al Principat, aquest Tribunal ja havia tingut ocasió de fer pronunciament a l'existència de tal mode alternatiu de resoldre els conflictes que ja era tradició a casa nostra (a través de capítols matrimonials i testaments) i que troba la seva arrel en el Digest, com recorda l'exposició de motius de la Llei.

Per exemple, podem citar els següents Autes:

ATSJC 15.9.05 078/05

“ .....

Per altra part, a criteri d'aquest Tribunal, no existeix vulneració del dret a la jurisdicció, segons l'article 10 CA, tota vegada que l'arbitratge constitueix una opció a la tutela que proporciona la jurisdicció ordinària, de manera que les parts opten per sotmetre a la decisió d'un tercer/s la resolució de la controvèrsia, a través de la prèvia acceptació d'un conveni arbitral. En aquest sentit, existent el conveni i la submissió a l'arbitratge, el litigi s'ha de dirimir pel laude que posarà fi al procés arbitral i, en aquest sentit, formen part del mateix les exigències de nomenament d'àrbitres i de capacitat dels mateixos. Aleshores, si les parts han de procedir al nomenament dels mateixos i assolixen l'acord es podrà instar el nomenament judicial dels mateixos, però no dins de l'òrbita d'una fase d'execució d'una resolució que acull l'excepció de manca de jurisdicció, sinó en el procés arbitral i com un recurs a la jurisdicció per a fer possible el mateix en cas de discrepància o manca d'acord per les parts. És per això que no es pot convenir amb la part recurrent en l'existència de vulneració del dret a la jurisdicció ni de la condemna a la peregrinació judicial, tota vegada que ja han restat suficientment expressades les raons que impedeixen resoldre aquesta qüestió mitjançant una demanda d'execució.”

STJC 27.1.00 TSJC 105/99

“ .....

Aquesta pacte constitueix una clàusula d'arbitratge, és a dir, que es tracta d'una opció jurisdiccional lliurement pactada i acceptada, alternativa a la tutela judicial efectiva de l'article 10 de la Constitució que impedeix als Tribunals entrar a conèixer del fons de la matèria concretament sotmesa al pronunciament arbitral que expressament ha estat reservada al coneixement del o dels àrbitres, i això sense perjudici de que les jurisdicció pública es reserva el dret de controlar l'estructura formal del laude arbitral, en quan al respecte dels principis bàsics processals i els drets fonamentals que tenen una vigència total i absoluta.”

És a dir, que distingia el Tribunal l'opció d'acudir a la via jurisdiccional (art. 10 de la Constitució, dret a un judici just) de la via alternativa de que fossin altres persones alienes al poder judicial (fins i tot podien ser alienes al dret) les que, per voluntat dels afectats, resolguessin les seves controvèrsies.

I aquesta línia també es reflecteix en el Tribunal Constitucional quan en la seva STC 13.1.14 2013-25 i 26-RE diu:

“Els àrbitres no són jutges i, a més de l'inconvenient del caràcter no jurisdiccional de les decisions arbitrals, utilitzar aquesta via equival a renunciar a l'obtenció d'una decisió jurisdiccional pronunciada per una jurisdicció instituïda per la llei. En el cas del Principat d'Andorra, això va manifestament en contra del dret a la jurisdicció tal com està definit a l'article 10 de la Constitució, ja que en els seus propis termes el dret a la jurisdicció és, en particular, el dret a un procés 'substanciat per un tribunal (...) predeterminat per la llei.'”

I en l'Aute d'aquest Tribunal de 27.1.14 TSJC 034/08 es pot llegir:

“Aquest primer greuge o motiu ha de ser refusat. En efecte, el dret a la jurisdicció, contingut a l'article 10 de la Constitució, garanteix l'accés a la justícia i el dret dels ciutadans a obtenir una resposta dels òrgans judicials envers les pretensions que adequadament sotmetin al seu coneixement, així com el dret dels litigants a ésser tractats amb igualtat i amb ple respecte al principi de contradicció i de defensa. Però aquest dret a la jurisdicció no obsta que els ciutadans puguin pactar el recurs a l'obtenció d'una decisió a les seves controvèrsies al marge de la jurisdicció pública, mitjançant el sotmetiment a arbitratge. I des d'aquest punt de vista, el sotmetiment a arbitratge d'una controvèrsia no es pot comparar amb criteris garantistes o de contingut amb la jurisdicció pública. És a dir, per molt que la qüestió a resoldre sigui netament jurídica o que el procés judicial pugui oferir a les parts més mecanismes de defensa i pugui proporcionar, segons els criteris que s'emprin per a valorar-ho, una major tutela, el recurs a l'arbitratge mitjançant una clàusula arbitral, excepte en aquelles qüestions que resten vetades al coneixement de la jurisdicció arbitral, s'ha de respectar pels òrgans judicial com un mecanisme alternatiu de solució als conflictes i controvèrsies entre els ciutadans. Per tant, si analitzada la validesa de la clàusula i l'àmbit competencial de l'arbitratge el resultat és positiu, els òrgans judicials han de declinar la seva jurisdicció front a l'arbitratge, sense que les consideracions sobre el caire més garantista de la jurisdicció pública pugui conduir a una altra solució.”

Això ve a tomb perquè sorprèn a la Sala que l'únic fonament de la demanda d'anul·lació articulada pel Sr. M. C. R. sigui la suposada infracció de l'article 10 de la Constitució (dret a un judici just) i en canvi, no recull cap dels supòsits en els quals excepcionalment un Tribunal, concretament aquest, pot anul·lar un arbitratge. Són motius taxats i tancats per raó de forma i poden ser aportats per les parts o bé d'ofici pel Tribunal. Resulta convenient recordar aquests supòsits:

Article 56 *L'acció d'anul·lació*

1. Contra el laude arbitral definitiu, total o parcial, només es pot exercir l'acció d'anul·lació davant la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia conforme als apartats 2 i 3.

2. El laude arbitral només pot ser anul·lat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia quan:

a) La part que interposi l'acció de nul·litat al·legui i provi que:

i. una de les parts del conveni d'arbitratge estava afectada per alguna incapacitat en el moment d'atorgar el conveni, o que el conveni no és vàlid segons el dret a què les parts s'han sotmès o, si res s'hagués indicat a aquest respecte, segons el dret andorrà; o

ii. no ha sigut degudament notificada de la designació dels àrbitres que componen la junta arbitral o de les actuacions arbitrals o no ha pogut, per qualsevol altra raó, fer valdre els seus drets; o

iii. el laude es refereix a una controvèrsia no prevista en el conveni d'arbitratge o conté decisions que excedeixen els termes del conveni; no obstant això, si les disposicions del laude que es refereixen a les qüestions sotmeses a l'arbitratge poden separar-se de les que no ho estan, només es poden anular les últimes; o

iv. la composició de la junta arbitral o el procediment arbitral no s'han ajustat a l'acord entre les parts, llevat que aquest acord estigui en conflicte amb una disposició imperativa de la Llei o, a falta d'aquest acord, no s'han ajustat a la Llei; o

b) El Tribunal Superior, d'ofici o a instància del Ministeri Fiscal amb relació als interessos la defensa dels quals li està legalment atribuïda, comprovi que:

i. segons el dret aplicable a l'arbitratge, l'objecte de la controvèrsia no és arbitrable; no obstant això, si les disposicions del laude que es refereixen a les qüestions sotmeses a l'arbitratge poden separar-se de les que no ho estan, només es poden anular les primeres; o

ii. el laude és contrari a l'ordre públic del Principat d'Andorra.

Els dos motius anteriors poden ser apreciats pel Tribunal Superior quan resolgui una acció d'anul·lació exercida per alguna de les parts.

3. L'acció d'anul·lació s'ha d'exercir dins el termini de tres mesos comptats des de la data de notificació del laude o, en els casos previstos a

l'article 54, des de la data de notificació de la resolució o des de l'expiració del termini per a adoptar-la."

Això significa la importància que el nostre legislador (en la línia de la legislació del nostre entorn geogràfic) ha volgut respectar la voluntat dels ciutadans que decideixen que sigui una altra institució (la de l'Arbitratge) que posi fi a les seves discrepàncies, en aquelles matèries de les quals en poden disposar.

I és que a més de respectar la voluntat dels ciutadans (que s'inclou en el principi de llibertat civil de llarga tradició en el nostre dret civil), el legislador ha sabut recollir i explicitar els avantatges d'aquest mode alternatiu de resolució de conflictes (celeritat, flexibilitat, procediment més àgil a gust de les parts, privacitat, idoneïtat de l'àrbitre recollits en l'article 5 de la Llei) però, com ja hem vist abans, les garanties processals (com el recurs contra la denegació de proves, per exemple) i els raonaments jurídics no necessàriament han de ser tan exhaustius, i encara menys quan es pacta un arbitratge d'equitat i no un arbitratge de dret, cosa que no cal explicar a uns advocats en exercici. Recordem en paraules de la Llei que defineix l'arbitratge d'equitat:

"és l'arbitratge que basa la resolució del conflicte en el sentit natural del que és just, atenent les particularitats de la matèria objecte d'arbitratge" (art. 5-12).

Però afegirem que la Llei s'ocupa de que l'arbitratge no es pugui basar en l'arbitrarietat i la manca de motivació en la decisió dels àrbitres, sinó que li imposa el respecte al dret d'audiència, d'igualtat entre les parts i de contradicció (art. 39.1).

QUART.- Quant al fons de la controvèrsia

Fetes les consideracions anteriors, hem d'entrar a ressenyar quin és l'objecte de la controvèrsia entre les parts i quina és la queixa del demandant Sr. C. R.

Aquest argumenta que va existir un pacte verbal entre els components del despatx per repartir-se la meitat dels emoluments que un d'ells, el Sr. M. J., obtindria de la seva designa i funció de marmessor d'una determinada causant. En efecte, l'esmentat Sr. J. i un mossèn van ser designats marmessors i varen exercir les seves funcions en ser oberta la successió. Aquesta funció va suposar que el Sr. J. obtingués unes remuneracions -alienes al despatx per tractar-se d'un acte personalíssim- i va voler repartir entre els seus companys de despatx (tres) determinades

sumes de diners, concretament pel que s'ha acreditat documentalment un total de 312.000€ per cadascun (inclòs el Sr. C.). Aquests pagaments són de l'any 2011.

Doncs bé el debat que ha tingut que resoldre el Junta Arbitral ha estat si ha quedat demostrat l'existència d'aquest pacte verbal -com a font obligacional pel Sr. J.- o bé es va tractar d'una donació com a acte de liberalitat cap als seus col·legues de despatx.

A tal fi les parts varen presentar les proves (documentals) que van estimar pertinents i la Junta Arbitral les va acceptar totes menys determinades proves que va proposar el Sr. C.. Recordem que en aquesta matèria de proves l'article 40.2 disposa:

“Article 40 Determinació del procediment

1. *Amb subjecció a les disposicions imperatives d'aquesta Llei, les parts tenen plena llibertat per a convenir el procediment a què s'hagi d'ajustar la junta arbitral, les parts i la resta d'intervinents en les actuacions arbitral.*

2. *A falta d'acord, la junta arbitral pot, amb subjecció a les disposicions imperatives d'aquesta Llei, establir les normes i dirigir el procediment d'arbitratge de la manera que consideri adequada i **sense que hagi de seguir les normes legals establertes per a la jurisdicció ordinària. Aquesta potestat de la junta arbitral comprèn, entre altres, la de decidir sobre l'admissibilitat, la pertinència i la utilitat de les proves, la seva pràctica, fins i tot d'ofici, i sobre la seva valoració.**”*

I per decisió el Junta Arbitral de 20.12.17 va posar en coneixement de les parts:

“Primer.- Han estat acceptats amb caràcter probatori tots els documents aportats per les parts en el present procediment.

Segon.- La Junta ha decidit que de les proves proposades pel Sr. M. C. R. resulten innecessàries i no seran practicades aquelles que corresponen a la II ALTRA PROVA DOCUMENTAL apartats a),b),c) i f), així com els requeriments 1),2),3) i 4). Això per quan resultarien excessives en no haver-se adreçat l'actor ni en Seu Judicial, ni en aquest arbitratge contra la societat XXX,SL. I per quant (apartat d) les sumes que hagi cobrat el Sr. M. J. V. per la seva marmessoria són indiferents perquè el que sol·licita el Sr. M. C. R. és el reconeixement del seu dret a percebre un percentatge determinat i no una quantitat líquida.

Tercer.- la Junta Arbitral dóna trasllat a les parts:

a) *Del document aportat pels Srs. C. B. G., L. B. E. i M. J. V. en data de 13 de novembre de 2017 amb el document adjunt corresponent allò sol·licitat pel Sr. M. C. R. en el **punt e)** de la seva II ALTRA PROVA*

DOCUMENTAL.

b) *De la certificació de la Cambra de Comerç adjuntada pels Srs. C. B. G., L. B. E. i M. J. V. en el seu escrit de 26 de juliol de 2017 (que correspon a l'apartat g) de dita Prova del que es donarà trasllat a l'agent juntament amb tot l'escrit de contesta i proposta de proves.*" (foli 44)

CINQUÈ.- Com es pot comprovar la Junta Arbitral fent ús de les seves competències i atribucions recollides en l'article 40.2 ja transcrit va rebutjar les proves que va estimar que eren inútils i va expressar la raó de la seva decisió (no es demanava en l'objecte del laude una quantitat líquida que li correspongués per un pacte verbal, sinó la declaració de l'existència d'aquest pacte verbal que es concretava en un percentatge (12,5%). Posteriorment l'actor va tenir la possibilitat de queixar-se tant en les conclusions escrites, com en les conclusions orals (que va demanar ell) i així ho va fer. És a dir que es van respectar els principis d'audiència i contradicció (art. 39.1) i no pot sostenir que no se li van acceptar proves (sinó unes determinades) i la que es acceptar -la lletra e)-no va ser complimentada per la part contrària. Aquesta ja es va avançar i en la contesta a la demanda va aportar la certificació de XXX ,SA de 24.7.17 sobre les transferències fetes pel Sr. J. del seu compte personal a la dels companys de despatx. Per tant aquella prova e) ja estava complimentada, encara que segurament el seu contingut no era del grat del Sr. C., el qual sí que deu saber si més tard del 2011 s'haurien repartit més quantitats (recordem que el conflicte entre els components dels despatx encara que no sabem quan es va iniciar, es va resoldre al 2015).

Finalment la Junta Arbitral explica les raons per les quals considera que no li ha quedat provat el suposat pacte verbal (obligacional) i fa referència a la dificultat de provar els pactes d'aquesta naturalesa; a que no deixa de sorprendre que en el document de 24.12.15 no es fes cap referència a aquesta qüestió i en canvi es signés una quitança entre les parts; que les transferències sortien d'un compte privat del Sr. J.; que un document redactat pel Sr. C. i no signat pels demandats (document 4) acredita la seva disconformitat amb el suposat pacte; que el despatx professional ja va facturar a la marmessoria de l'herència els serveis prestats; que el Sr. C. va vendre les seves participacions en la societat en data 26.10.16 sense fer cap reserva a un posterior passament de comptes que li permetés rebre altres sumes derivades de la condició de soci; i que encara que hipotèticament els altres membres del despatx haguessin rebuts més sumes que les rebudes pel Sr. C., en arribar a la conclusió de que es va tractar d'una donació, tampoc tindria dret aquell a reclamar una major donació, i encara menys als altres dos companys de despatx.

Aquestes són les explicacions detallades i precises que ofereix la Junta Arbitral i no ens correspon a la Sala afegir-ne cap més perquè no ens pertoca entrar en el fons de l'assumpte pel pacte compromissori.

SISÈ.- Conclusió

La demanda ha de ser desestimada perquè no concorre cap causa d'anul·lació de les previstes en l'article 56.2 i 3) de la Llei d'Arbitratge que són els únics que justificarien una acció d'anul·lació.

Tota la resta d'argumentació de l'agent es concentra en la seva conclusió de que *"va denegar les proves proposades per aquesta part que tenien caràcter essencial i la seva inadmissió no s'ha fonamentat de manera pertinent i clara, el que determina que el meu mandant no va poder fer valdre els seus drets a la defensa i a obtenir una decisió fonamentada amb una evident infracció del que disposa l'article 10.1 de la Constitució en relació a la garantia a un procés degut"* (penúltim paràgraf de la seva Conclusió) (foli 13). Com hem dit al començament les garanties d'un procediment judicial no són aplicables a l'arbitratge, més enllà dels principis recollits en la pròpia llei i que ja hem esmentat. El ara demandant ha pogut en el procediment arbitral fer al·legacions, proposar proves, queixar-se de les que li han denegat i fer les conclusions escrites i orals. En una paraula, ha pogut fer "valdre el seus drets" dins del que és un procediment arbitral i no ha quedat cap dubte de la imparcialitat en l'actuació impecable i respectuosa amb els drets de totes les parts de la Junta Arbitral.

Cal imposar les costes del procediment a la part agent.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

DESESTIMAR la demanda d'anul·lació del Laude Arbitral dictat en el dia 18 de gener de 2018 formulada pel Sr. M. C. R. contra els Srs. C. B. G., L. B. E. i M. J. V., amb imposició de les costes al Sr. M. C. R.

Contra aquesta sentència no hi cap la interposició de recurs (art. 57.2

de la LA).

Aquesta resolució és ferma i executiva.

Així per aquesta nostra resolució, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-